

การพัฒนาระบบการประเมินในชั้นเรียน โดยประยุกต์แนวคิด การประเมินเสริมพลังอำนาจ Development of Classroom Assessment System using Application of Empowerment Evaluation

บุญทวี อิ่มบุญตา (Boontawee Imboonta) *

จตุภูมิ เขตจตุรัส (Jatuphum Ketchatturat) **

สาธิตา สกุลรัตนกุลชัย (Satida Sakulrattanakulchai) ***

บทคัดย่อ

การวิจัยครั้งนี้มีวัตถุประสงค์การวิจัย คือ 1) เพื่อพัฒนาระบบการประเมินในชั้นเรียนโดยประยุกต์แนวคิดการประเมินเสริมพลังอำนาจ 2) เพื่อประเมินคุณภาพของระบบการประเมินในชั้นเรียนที่พัฒนาขึ้น และ 3) เพื่อศึกษาผลการนำระบบการประเมินในชั้นเรียนที่พัฒนาขึ้นไปใช้ วิธีการดำเนินการวิจัยแบ่งเป็น 2 ระยะ ประกอบด้วย ระยะที่ 1 พัฒนาระบบการประเมินในชั้นเรียนโดยประยุกต์แนวคิดการประเมินเสริมพลังอำนาจ กลุ่มตัวอย่างคือ ครูจำนวน 8 คนที่สอนใน 8 กลุ่มสาระการเรียนรู้ของโรงเรียนไตรมิตร อำเภอโพธิ์ศรีสุวรรณ จังหวัดศรีสะเกษ เครื่องมือในการวิจัยในระยะที่ 1 คือ แบบสำรวจสภาพปัจจุบัน ปัญหา ความต้องการเกี่ยวกับการประเมินในชั้นเรียน คู่มือการพัฒนาระบบการประเมินในชั้นเรียนโดยประยุกต์แนวคิดของการประเมินเสริมพลังอำนาจ แบบประเมินตนเองของครู แบบประเมินสมรรถนะของครูในการประเมินในชั้นเรียน แบบสังเกต และแบบสัมภาษณ์ครู การวิเคราะห์ข้อมูลโดยหาค่าเฉลี่ยและส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานและการวิเคราะห์เนื้อหา ระยะที่ 2 ทดลองใช้และประเมินผลการใช้ระบบการประเมินในชั้นเรียนที่พัฒนาขึ้น กลุ่มตัวอย่างเป็นครูผู้สอนใน 8 กลุ่มสาระการเรียนรู้ของโรงเรียนไตรมิตร จำนวน 8 คนที่ร่วมวิจัยในระยะที่ 1 และนักเรียนจำนวน 171 คนที่ได้มาโดยการสุ่มแบบแบ่งชั้น (Stratified random Sampling) เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยในระยะที่ 2 ได้แก่ แบบประเมินสมรรถนะของครูในการประเมินในชั้นเรียน แบบประเมินคุณภาพของระบบการประเมินในชั้นเรียน แบบประเมินความเชื่อถือได้ของผลการประเมินในชั้นเรียน แบบตรวจสอบรายการกิจกรรมการประเมินในชั้นเรียน การวิเคราะห์ข้อมูลโดยหาค่าเฉลี่ยและส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน Wincxon Sign Rank test และการวิเคราะห์เนื้อหา ตรวจสอบความสอดคล้องของผลการประเมินโดยหาค่าความเที่ยงระหว่างผู้ประเมิน (inter rater reliability) ผลการวิจัยสรุปได้ดังนี้

1. ผลการพัฒนาระบบการประเมินในชั้นเรียนโดยประยุกต์แนวคิดการประเมินเสริมพลังอำนาจ พบว่า ระบบการประเมินในชั้นเรียนได้พัฒนาขึ้นตามหลักเกณฑ์ 4 ข้อดังนี้ 1) แนวคิดของการพัฒนาระบบ การประเมินในชั้นเรียนได้เลือกกิจกรรมการพัฒนาแบบ 3 ขั้นตอนของการประเมินเสริมพลังอำนาจ ประกอบด้วย (1) การทบทวน วิสัยทัศน์ (2) การทบทวนและจัดลำดับความสำคัญของกิจกรรมที่ทำ และ (3) การวางแผนเพื่ออนาคต 2) เป้าหมายของระบบการประเมินในชั้นเรียนเพื่อแก้ปัญหาในการประเมินในชั้นเรียนของครูให้มีประสิทธิภาพ 3) ลักษณะ

คำสำคัญ: ระบบการประเมินในชั้นเรียน การประเมินเสริมพลังอำนาจ

Keywords: Classroom Assessment System, Empowerment Evaluation

* นักศึกษาระดับปริญญาเอก สาขาการวัดและประเมินผลการศึกษา คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยขอนแก่น

** อาจารย์ ประจำสาขาวิชาการวัดและประเมินผลการศึกษา คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยขอนแก่น

*** อาจารย์ ประจำสาขาวิชาสถาปัตยกรรม คณะสถาปัตยกรรมศาสตร์และการผังเมือง มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์

สำคัญของระบบการประเมินในชั้นเรียนเป็นการดำเนินการที่ช่วยพัฒนาสมรรถนะในการประเมินชั้นเรียนของครู การดำเนินการประเมินในชั้นเรียนจะดำเนินการตามวงจรคุณภาพ PDCA โดยมีแนวคิดสำคัญของการวัดและประเมินผลการเรียนรู้ตามหลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน พ.ศ. 2551 แนวคิดของการประเมินเพื่อการเรียนรู้ และแนวคิดของมาตรฐานการประเมินผู้เรียนเป็นหลัก 4) องค์ประกอบของระบบการประเมินในชั้นเรียน ประกอบด้วย (1) ด้านปัจจัยนำเข้าประกอบด้วยครูและนักเรียนของครูผู้ร่วมวิจัย ผู้วิจัยในฐานะผู้ประเมิน เสริมพลังอำนาจ คณะกรรมการกำกับ ติดตามและส่งเสริมการพัฒนาระบบการประเมินในชั้นเรียน หลักสูตรสถานศึกษาของโรงเรียนไตรมิตร แนวการวัดและประเมินผลตามหลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน 2555 การประเมินเพื่อการเรียนรู้ มาตรฐานการประเมินผู้เรียนและแผนการจัดการเรียนรู้คู่การประเมินในชั้นเรียน (2) ด้านกระบวนการ ประกอบด้วยการปฏิบัติกิจกรรมการประเมินในชั้นเรียนตามแผนการจัดการเรียนรู้ คู่การประเมินในชั้นเรียนที่ผสมกลมกลืนกับการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ของครูตามวงจรคุณภาพ PDCA (3) ด้านผลผลิตประกอบด้วยสมรรถนะในการประเมินในชั้นเรียนของครู และความเชื่อถือได้ของผลการประเมินในชั้นเรียนของครู (4) ด้านข้อมูลย้อนกลับเป็นสารสนเทศที่ได้จากการรายงานสะท้อนผลการประเมินในชั้นเรียนของครูจากการนำระบบการประเมินในชั้นเรียนที่พัฒนาขึ้นไปใช้ (5) ด้านกลไกกำกับติดตามการพัฒนาระบบประเมินในชั้นเรียนเป็นบทบาทหน้าที่ของคณะกรรมการกำกับ ติดตามและส่งเสริมการพัฒนาระบบประเมินในชั้นเรียนที่มีหน้าที่ในการสนับสนุน ส่งเสริม ตลอดจนอำนวยความสะดวกในการทำงานของครูผู้ร่วมวิจัย ในสถานศึกษา

2. ผลการทดลองใช้ระบบและประเมินคุณภาพของระบบการประเมินในชั้นเรียน

1) ผลการประเมินคุณภาพของระบบการประเมินในชั้นเรียน พบว่า (1) คุณภาพของระบบการประเมินในชั้นเรียนที่พัฒนาขึ้นในด้านความมีประโยชน์ ความเป็นไปได้ ความเหมาะสมและความถูกต้องโดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก และ (2) ผลการประเมินความพึงพอใจที่มีต่อระบบการประเมินในชั้นเรียนโดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก

2) สมรรถนะในการประเมินในชั้นเรียนของครูผู้ร่วมวิจัยก่อนและหลังการพัฒนาระบบการประเมินในชั้นเรียนแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญที่ระดับ .05

3) การประเมินความเชื่อถือได้ของผลการประเมินในชั้นเรียนพบว่า ความเชื่อถือได้ของผลการประเมินในชั้นเรียนตามระบบการประเมินในชั้นเรียนที่พัฒนาขึ้นโดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก

Abstract

The objectives of this study were: 1) to develop the classroom assessment system by applying the Empowerment Evaluation, 2) to evaluate the quality of developed classroom assessment system and 3) to study the outcome of usage in developed classroom assessment system. There were 2 phases of research methodology including: Phase 1; the development for the classroom assessment system by applying the Empowerment Evaluation, the samples were 8 teachers teaching 8 learning substances in Traimit School, Po-sri-suwan District, Sri-sa-ket Province, the research instruments consisted of the survey form of the current situation, problem, and need for classroom assessment, the Handbook of development for classroom assessment system by applying the Empowerment Evaluation, classroom assessment competency test ,the Teachers' Self-Evaluation, and the Teacher's Observation and Interview Form. Data were analyzed by calculating the Mean and Standard Deviation, and Content Analysis. Phase 2: the trying out and evaluation in using the developed classroom

assessment system, the sample were 8 teachers teaching 8 learning substances of Traimit School who participated in Phase 1 of this study, 171 students were selected by Stratified Random Sampling. The research instruments consisted of the Quality Evaluation of classroom assessment system, the Reliability Evaluation Form of classroom assessment outcome, classroom assessment competency test and the Checklist of classroom evaluation activity. Data were analyzed by calculating the Mean and Standard Deviation, Inter Rater Reliability, Wilcoxon's Matched Pairs Signed Rank Test, and Content Analysis.

The research findings were as follows:

1. The findings of design for classroom assessment system by applying the Empowerment Evaluation, found that. The classroom assessment system was developed based of following principles: 1) the approach of development for classroom assessment system, 3 steps of development activity were selected including; (1) Developing a vision, (2) Taking stock, and (3) Planning for future, 2) the objective of classroom assessment system for solving the problems of teachers' classroom assessment to be efficient, 3) the major characteristics of classroom assessment system was the implementation enhancing the development of teachers' competency in classroom assessment which would cause the findings of classroom assessment to be correct, reliable, fair, transparent, and accountable. The implementation of classroom assessment would follow PDCA cycle including important approach based on measurement and evaluation of learning according to Basic Education Core Curriculum 2008, the approach of assessment for learning, and the approach of Student Evaluation Standards. 4) The factors of classroom assessment system consisted of: (1) the input factors included the research participant teachers, the research participant teachers' students, the researcher as the evaluator of empowerment, the committees who followed up, monitored, and supported the development of classroom assessment system, the school curriculum of Traimit School, the guidelines of measurement and evaluation based on Core Curriculum 2008, the assessment for learning, the Student Evaluation Standards, and the Learning Management Plan in aligned with Classroom Assessment. (2) The Process consisted of the practice of classroom assessment activities based on Learning Management Plan in aligned with Classroom assessment congruently with teachers' learning activity management according to PDCA quality cycle. (3) The Product consisted of the teachers' classroom assessment competency. (4) The Feedback consisted of the information technology obtaining from reflecting report of usage in teachers' classroom assessment. (5) The Mechanism for following up the development of classroom assessment system was the role and function of committee in monitoring, following up, supporting, and facilitating the work of participant teachers in school.

2. The findings in trying out the quality assessment system of classroom assessment system, found that:

1) The findings of quality evaluation of classroom assessment system, found that: (1) the overall quality of developed classroom assessment system regarding to the Utility, the Feasibility, the Propriety, and the Accuracy, was in "High" level, and (2) the findings of overall evaluation in

satisfaction on classroom assessment system, was in “High” level.

2) There were significant differences in participant teachers’ classroom assessment competency between pretest and posttest at .05 level.

3) The finding of overall evaluation in Reliability of classroom assessment, found that the overall reliability of classroom assessment based on developed classroom assessment system, was in “High” level.

บทนำ

การประเมินในชั้นเรียนเป็นกระบวนการที่ทำให้ได้สารสนเทศที่นำมาปรับปรุง แก้ไข การจัดการเรียนรู้ว่าประสบผลสำเร็จตามจุดมุ่งหมายเพียงใด ทำให้ผู้ที่เกี่ยวข้องกับการจัดการศึกษาสามารถใช้ผลการประเมินในชั้นเรียนเป็นฐานในการพัฒนาผู้เรียนและการจัดการเรียนรู้ได้ (Assessment Based Development) สถานศึกษาสามารถนำผลการประเมินในชั้นเรียนมาวางแผนปรับปรุง แก้ไขและชี้้นำการพัฒนาคุณภาพในการประกันคุณภาพภายในของสถานศึกษาอย่างเป็นระบบ ดังนั้นในบทบาทหน้าที่ของครูที่ต้องจัดกิจกรรมการเรียนรู้ให้กับเยาวชนของชาติเพื่อเป็นทรัพยากรบุคคลที่มีคุณภาพของประเทศ มีคุณลักษณะสอดคล้องกับมาตรฐานการศึกษาของชาติและรู้เท่าทันต่อการเปลี่ยนแปลงของสังคมโลก จึงมีความจำเป็นต้องมีความรู้ ทักษะและเจตคติที่ดีในการประเมินในชั้นเรียน

ปัญหาของการดำเนินงานในด้านการประเมินการเรียนรู้ที่เป็นประเด็นที่ยังคงต้องได้รับการพัฒนาส่งเสริมอย่างต่อเนื่องที่เกี่ยวกับความสามารถของครู มีดังนี้ 1) ครูไม่ได้ปฏิบัติตามแนวทางการวัดและประเมินผลของกระทรวงศึกษาธิการทำให้ข้อมูลจากกระบวนการวัดและประเมินผลการเรียนขาดความถูกต้อง ไม่สะท้อนภาพของความสำเร็จที่ถูกต้องเกี่ยวกับการจัดการเรียนรู้ 2) ครูขาดความเข้าใจเกี่ยวกับแนวคิดและหลักการประเมินการเรียนรู้แนวใหม่ บทบาทของการประเมินอยู่ที่ครูคนเดียว 3) ครูยังยึดติดวิธีการประเมินผลแบบเดิม คือ การแยกการประเมินการเรียนรู้จากการเรียนการสอน ไม่ได้ใช้ผลของการประเมินผลมาช่วยในการพัฒนาการเรียนรู้ของ

นักเรียนและการสอนของครู 4) ครูยังใช้การสอบที่เป็นข้อสอบแบบเลือกตอบไม่นิยมใช้วิธีการวัดและประเมินผลตามสภาพจริงและไม่ใช้การวัดผลอย่างหลากหลายวิธี 5) ในกระบวนการวัดและประเมินผลครูดำเนินการโดยขาดการมีส่วนร่วมของผู้เกี่ยวข้อง ไม่ว่าจะเป็นนักเรียนหรือผู้ปกครองนักเรียน นอกจากนี้ยังมีปัญหาที่เกี่ยวข้องกับการบริหารจัดการของผู้บริหารในสถานศึกษา ได้แก่ 1) ผู้บริหารการศึกษาไม่ให้ความสำคัญของการนำผลการประเมินมาใช้ให้เป็นประโยชน์ในการปรับปรุงงาน 2) ผู้บริหารขาดการสนับสนุนและขาดการนิเทศการวัดและประเมินผลของครูให้มีประสิทธิภาพ และ 3) ความไม่ชัดเจนของระบบการประเมินผลการเรียนรู้ในระดับชั้นเรียนทำให้ครูขาดทิศทางและเป้าหมายในการวัดและประเมินผลให้เป็นไปในแนวทางเดียวกัน (ศิริชัย กาญจนวาสี, 2543; อังคณา ตุงคะสมิต, 2550; กระทรวงศึกษาธิการ, 2552; สมหวัง พิธิยานุวัฒน์, 2552)

การพัฒนากระบวนการประเมินในชั้นเรียน ครูจะต้องได้รับการพัฒนาทักษะ ความรู้ความสามารถ ตลอดจนเจตคติในการประเมินในชั้นเรียน ซึ่งแนวคิดของการประเมินแบบเสริมพลังอำนาจ เป็นการประเมินที่เน้นการพัฒนาความสามารถทางการประเมินด้วยตนเองและเน้นความยั่งยืนของผลที่เกิดขึ้น โดยมีแนวคิดของทฤษฎีทางจิตวิทยาเกี่ยวกับการกำหนดตนเอง (Self-Determination) ที่เป็นการเสริมพลังอำนาจในการพัฒนาตนเองโดยให้ผู้มีส่วนได้ส่วนเสียมีส่วนร่วมในการศึกษาและการดำเนินงานในภาคปฏิบัติ ได้รับการเสริมพลังอำนาจการประเมินในการกำหนดเป้าหมายของตนเอง เกิดการร่วมแรงร่วมใจกันใน

การแก้ปัญหา การประเมินเสริมพลังอำนาจจะเน้นการประเมินเข้าไปเป็นส่วนหนึ่งในการวางแผนและการจัดทำกิจกรรม/โครงการ อันจะส่งผลต่อการพัฒนา กิจกรรม/โครงการให้ประสบผลสำเร็จ (Fetterman et al, 1996; Fetterman, 2001; Fetterman & Wandersman, 2005) ดังนั้น แนวทางการพัฒนาความสามารถในด้านการประเมินในชั้นเรียนของครูที่เหมาะสม จึงควรใช้รูปแบบการประเมินเสริมพลังอำนาจโดยที่ผู้วิจัยจะเข้าไปมีบทบาทเป็นผู้ประเมินเสริมพลังอำนาจเป็นที่ปรึกษา ให้ความช่วยเหลือ คอยอำนวยความสะดวก ร่วมกับครูในการดำเนินกิจกรรมเกี่ยวกับการประเมินในชั้นเรียน เพื่อให้ครูสามารถเกิดการพัฒนาความรู้ ทักษะ ตลอดจนมีเจตคติที่ดีเกี่ยวกับการประเมินในชั้นเรียนตามขั้นตอนของระบบการประเมินในชั้นเรียนที่พัฒนาขึ้น เพื่อแก้ปัญหาในการประเมินในชั้นเรียนที่กล่าวมาข้างต้น นอกจากนี้การปฏิบัติกิจกรรมการจัดการเรียนรู้ของครูจะดำเนินการตามวงจร PDCA ซึ่งเป็นวงจรคุณภาพในการปฏิบัติงาน (จตุภูมิ เขตจตุรัส, 2554) และครูผู้ร่วมวิจัยจะมีการประเมินตนเอง โดยใช้แบบตรวจสอบรายการกิจกรรมการประเมินในชั้นเรียน เพื่อเป็นการตรวจสอบกิจกรรมการประเมินในชั้นเรียนที่ครูควรปฏิบัติ ทำให้ครูผู้สอนสามารถดำเนินกิจกรรมการเรียนรู้คู่การประเมินในชั้นเรียนได้อย่างมีประสิทธิภาพ (จตุภูมิ เขตจตุรัส, 2552)

ดังนั้นในการนำแนวคิดของการประเมินเสริมพลังอำนาจ มาเป็นแนวทางในการพัฒนาระบบประเมินในชั้นเรียนเพื่อให้ครูได้รับการพัฒนาสมรรถนะในการประเมินในชั้นเรียน สามารถดำเนินการประเมินในชั้นเรียนได้อย่างมีประสิทธิภาพถูกต้องตามหลักวิชา ตลอดจนผลการประเมินในชั้นเรียนของครูมีความถูกต้องเชื่อถือได้

คำถามการวิจัย

1. ระบบการประเมินในชั้นเรียนที่พัฒนาโดยประยุกต์แนวคิดการประเมินเสริมพลังอำนาจ มีลักษณะเป็นอย่างไร

2. ระบบการประเมินในชั้นเรียนที่พัฒนาขึ้น มีคุณภาพระดับใด

3. ผลการนำระบบการประเมินในชั้นเรียนที่พัฒนาขึ้นไปใช้เป็นอย่างไร

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

1. เพื่อพัฒนาระบบการประเมินในชั้นเรียนโดยประยุกต์แนวคิดการประเมินเสริมพลังอำนาจ

2. เพื่อประเมินคุณภาพของระบบการประเมินในชั้นเรียนที่พัฒนาขึ้น

3. เพื่อศึกษาผลการนำระบบการประเมินในชั้นเรียนที่พัฒนาขึ้นไปใช้

วิธีดำเนินการวิจัย

ระยะที่ 1 พัฒนาระบบการประเมินในชั้นเรียนโดยประยุกต์แนวคิดการประเมินเสริมพลังอำนาจ มีการดำเนินการ 2 ขั้นตอน คือ

ขั้นตอนที่ 1 ทำการศึกษาข้อมูลพื้นฐานเพื่อการพัฒนาประเมินในชั้นเรียนโดยการศึกษาสภาพการปฏิบัติงาน ปัญหาและความต้องการเกี่ยวกับการประเมินในชั้นเรียนของครูโรงเรียนไตรมิตร และสังเคราะห์เอกสารและงานวิจัยเกี่ยวกับระบบประเมินในชั้นเรียน

ขั้นตอนที่ 2 เป็นการพัฒนาระบบการประเมินในชั้นเรียน โดยประยุกต์แนวคิดของการประเมินเสริมพลังอำนาจของ David M. Fetterman แบบ 3 ขั้นตอน คือ 1) กำหนดวิสัยทัศน์ 2) การทบทวนและจัดลำดับความสำคัญของกิจกรรมและ 3) การวางแผนเพื่ออนาคต

ระยะที่ 2 ทดลองและประเมินผลการใช้ระบบการประเมินในชั้นเรียนที่พัฒนาขึ้น เป็นการนำระบบการประเมินในชั้นเรียนมาทดลองในชั้นเรียนควบคู่ไปกับการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ของครู หลังจากทำการประเมินหาคุณภาพของระบบประเมินในชั้นเรียน ศึกษาผลการนำระบบการประเมินในชั้นเรียนไปใช้โดยการทดสอบความแตกต่างของสมรรถนะในการประเมินในชั้นเรียนของครูผู้ร่วมวิจัยก่อนและหลัง

ร่วมกิจกรรมการพัฒนา ทำการประเมินความเชื่อถือได้ของผลการประเมินในชั้นเรียน

รูปแบบการวิจัย

การวิจัยครั้งนี้เป็นการวิจัยแบบวิจัยและพัฒนา (Research and Development)

กลุ่มเป้าหมาย

การวิจัยครั้งนี้ เป็นกรณีศึกษาของครูในโรงเรียนไตรมิตร จังหวัดศรีสะเกษ ครูผู้ร่วมวิจัยเป็นครูที่ทำการสอนใน 8 กลุ่มสาระการเรียนรู้ ๆ ละ 1 คนที่มีความสนใจ เต็มใจและสมัครใจในการเข้าร่วมในกระบวนการ พัฒนาระบบการประเมินในชั้นเรียน ผู้บริหารโรงเรียน 1 คนและนักเรียนจำนวน 171 คนที่ได้มาโดยการสุ่มแบบแบ่งชั้น (Stratified random Sampling)

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

1. แบบสอบถามและแบบสัมภาษณ์สภาพปฏิบัติงาน ปัญหาและความต้องการในการประเมินในชั้นเรียน แบบวิเคราะห์เอกสารเป็นเครื่องมือในการวิจัยที่ใช้ในการศึกษาข้อมูลพื้นฐานของครูในโรงเรียนไตรมิตรและการศึกษาเอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับระบบการประเมินในชั้นเรียนเพื่อนำมาเป็นสารสนเทศในการพัฒนาระบบการประเมินในชั้นเรียน

2. คู่มือการพัฒนาระบบการประเมินในชั้นเรียนโดยประยุกต์แนวคิดของการประเมินเสริมพลังอำนาจ แนวคำถามในการระดมสมองเพื่อพัฒนาระบบการประเมินในชั้นเรียน เป็นเครื่องมือที่ใช้ในขั้นตอนการพัฒนาระบบการประเมินในชั้นเรียนและแบบประเมินสมรรถนะการประเมินในชั้นเรียนของครูเป็นเครื่องมือในการวิจัยที่ใช้ในการตรวจสอบสมรรถนะของครูก่อนและหลังการพัฒนาระบบการประเมินในชั้นเรียน

3. แบบตรวจสอบรายการกิจกรรมการประเมินในชั้นเรียน แบบสังเกตกิจกรรมการประเมินในชั้นเรียนแบบสัมภาษณ์การดำเนินการใช้ระบบการประเมินใน

ชั้นเรียน เป็นเครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยในระยะทดลองใช้ระบบการประเมินในชั้นเรียน

4. แบบประเมินคุณภาพระบบการประเมินในชั้นเรียน แบบสัมภาษณ์เกี่ยวกับคุณภาพระบบประเมินในชั้นเรียน แบบประเมินความเชื่อถือได้ของผลการประเมินในชั้นเรียน แบบสัมภาษณ์ในความเชื่อถือได้ของผลการประเมินในชั้นเรียนเป็นเครื่องมือการวิจัยที่ใช้ในการประเมินคุณภาพของระบบการประเมินในชั้นเรียน

การเก็บรวบรวมข้อมูล

1. รวบรวมข้อมูลพื้นฐานเพื่อการพัฒนากระบวนการประเมินในชั้นเรียนโดยการศึกษาสภาพการปฏิบัติงาน ปัญหาและความต้องการเกี่ยวกับการประเมินในชั้นเรียนของครูโรงเรียนไตรมิตรและสังเคราะห์เอกสารและงานวิจัยเกี่ยวกับระบบประเมินในชั้นเรียน

2. พัฒนาระบบการประเมินในชั้นเรียนโดยประยุกต์แนวคิดของการประเมินเสริมพลังอำนาจของ David M. Fetterman

3. ประเมินคุณภาพของระบบประเมินในชั้นเรียนที่พัฒนาขึ้น ทำการทดสอบความแตกต่างของสมรรถนะในการประเมินในชั้นเรียนของครูผู้ร่วมวิจัยก่อนและหลังร่วมกิจกรรมการพัฒนาระบบประเมินในชั้นเรียนและประเมินความเชื่อถือได้ของผลการประเมินในชั้นเรียนภายหลังจากทดลองใช้ระบบการประเมินในชั้นเรียน

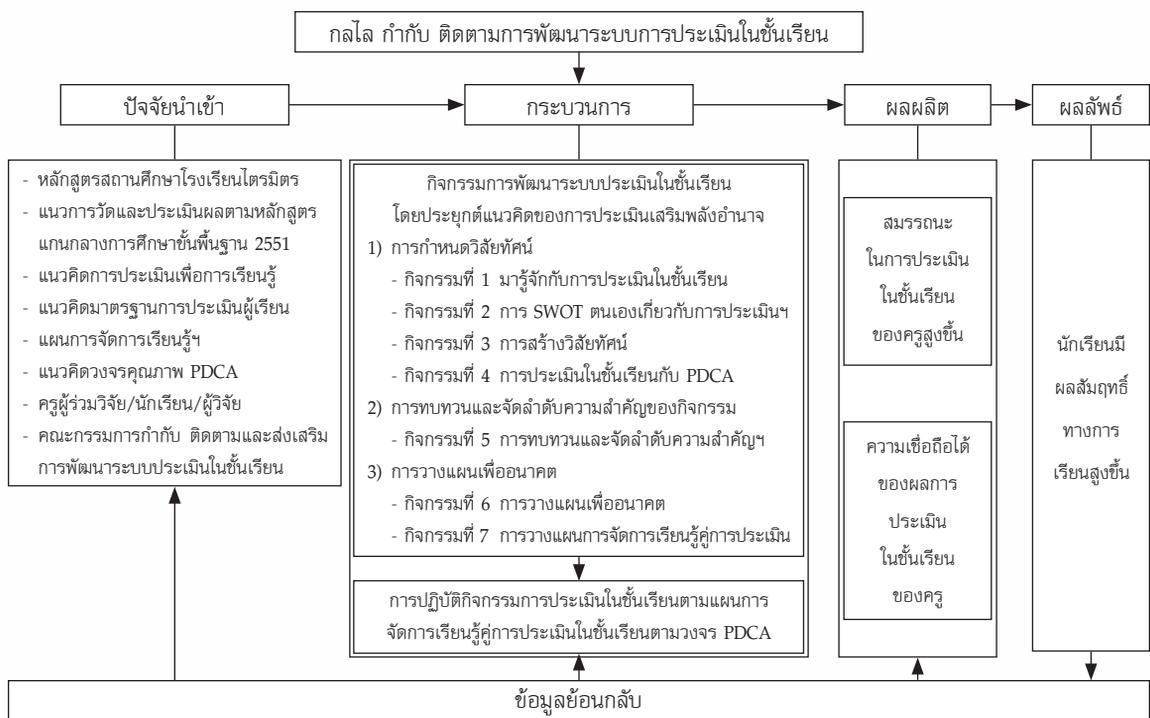
การวิเคราะห์ข้อมูล

ในการวิจัยครั้งนี้ ข้อมูลเชิงคุณภาพที่ได้จากการสัมภาษณ์หรือข้อเสนอนั้นจากแบบสอบถามวิเคราะห์โดยการวิเคราะห์เนื้อหา ส่วนข้อมูลเชิงปริมาณทำการวิเคราะห์โดยการหาค่าเฉลี่ยและส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน วิเคราะห์ความสอดคล้องระหว่างผู้ประเมินเกี่ยวกับพฤติกรรมประเมินในชั้นเรียนของครูโดยหาค่าความเที่ยงระหว่างผู้ประเมิน (inter rater reliability) ทดสอบความแตกต่างของสมรรถนะของครูในการประเมินในชั้นเรียนก่อนและหลังร่วมวิจัยโดยใช้ Wincoxon Sign Rank test

สรุปและอภิปรายผลการวิจัย

1. ระบบการประเมินในชั้นเรียนได้พัฒนาขึ้นตามแนวคิดของการประเมินเสริมพลังอำนาจแบบ 3 ขั้นตอน ประกอบด้วย 1) การทบทวนวิสัยทัศน์ 2) การทบทวนและจัดลำดับความสำคัญของกิจกรรม และ 3) การวางแผนเพื่ออนาคต โดยมีเป้าหมายเพื่อแก้ปัญหาในการประเมินในชั้นเรียนของครู ช่วยพัฒนาสมรรถนะในการประเมินชั้นเรียน ทำให้ผลการประเมินในชั้นเรียนของครูมีความถูกต้อง ความเชื่อถือได้ การดำเนินการประเมินในชั้นเรียนจะดำเนินการตามวงจรคุณภาพ PDCA สำหรับองค์ประกอบของระบบการประเมินในชั้นเรียนมีดังนี้ (1) ด้านปัจจัยนำเข้า ประกอบด้วยครูผู้ร่วมวิจัย นักเรียนของครูผู้ร่วมวิจัย ผู้วิจัยในฐานะผู้ประเมินเสริมพลังอำนาจ คณะกรรมการกำกับ ติดตามและส่งเสริมการพัฒนาระบบการประเมินในชั้นเรียน หลักสูตรสถานศึกษาของโรงเรียนไตรมิตร แนวการวัดและประเมินผลตามหลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน 2551 การประเมินเพื่อการเรียนรู้

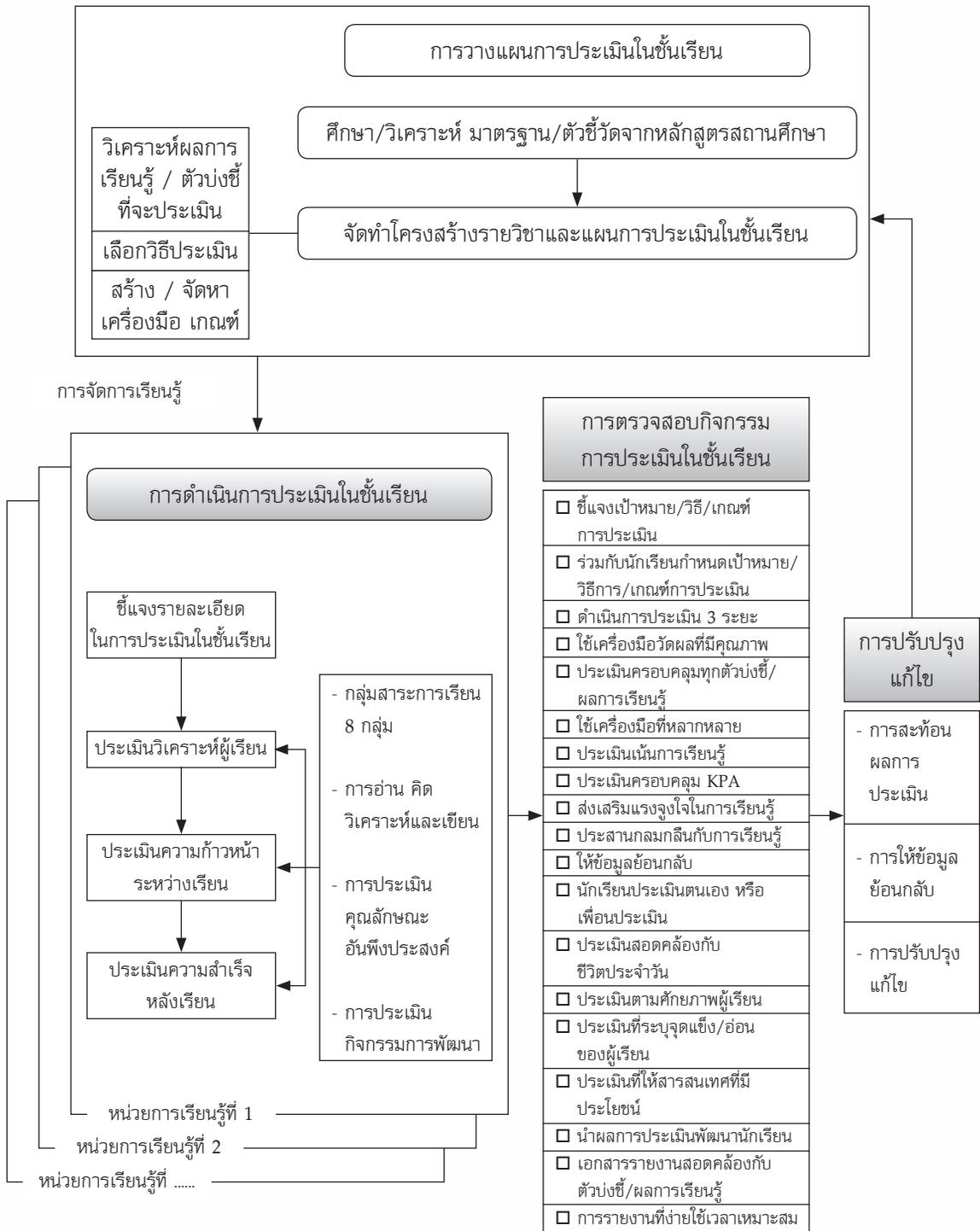
มาตรฐานการประเมินผู้เรียนและแผนการจัดการเรียนรู้ คู่มือการประเมินในชั้นเรียน (2) ด้านกระบวนการ ประกอบด้วย การปฏิบัติกิจกรรมการประเมินในชั้นเรียนตามแผนการจัดการเรียนรู้คู่มือการประเมินในชั้นเรียนที่ผสมผสานกลมกลืนกับการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ของครูตามวงจรคุณภาพ PDCA (3) ด้านผลผลิตประกอบด้วยสมรรถนะในการประเมินในชั้นเรียนของครู และความเชื่อถือได้ของผลการประเมินในชั้นเรียนของครู (4) ด้านข้อมูลย้อนกลับประกอบด้วยสารสนเทศที่ได้จากการรายงานสะท้อนผลการประเมินในชั้นเรียนของครูและ (5) ด้านกลไก กำกับติดตามการพัฒนากระบวนการประเมินในชั้นเรียน เป็นบทบาทหน้าที่ของคณะกรรมการกำกับ ติดตามและส่งเสริมการพัฒนากระบวนการประเมินในชั้นเรียน ซึ่งระบบการประเมินในชั้นเรียนที่พัฒนาตามแนวคิดของการประเมินเสริมพลังอำนาจและการปฏิบัติกิจกรรมการประเมินในชั้นเรียนตามแผนการจัดการเรียนรู้คู่มือการประเมินในชั้นเรียนตามวงจร PDCA ของโรงเรียนไตรมิตร สามารถสรุปเป็นภาพที่ 1 และภาพที่ 2 ต่อไปนี้

ภาพที่ 1 ระบบการประเมินในชั้นเรียนที่พัฒนาโดยประยุกต์แนวคิดของการประเมินเสริมพลังอำนาจของโรงเรียนไตรมิตร

การปฏิบัติการกรรมการประเมินในชั้นเรียนตามแผนการจัดการเรียนรู้คู่การประเมินในชั้นเรียนตามวงจร PDCA

ภาพที่ 2 การปฏิบัติการกรรมการประเมินในชั้นเรียนตามแผนการจัดการเรียนรู้คู่การประเมินในชั้นเรียนตามวงจร PDCA

2. ผลการประเมินคุณภาพของระบบการประเมินในชั้นที่พัฒนาขึ้นในด้านความมีประโยชน์ ความเป็นไปได้ ความเหมาะสมและความถูกต้อง โดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก และผลการประเมินความพึงพอใจที่มีต่อระบบการประเมินในชั้นเรียน โดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก ทั้งนี้เพราะครูผู้ร่วมวิจัยมีความต้องการและสมัครใจในการเข้าร่วมกิจกรรม การพัฒนาระบบการประเมินในชั้นเรียน ทำให้มีความตั้งใจและร่วมมือในการพัฒนาระบบอย่างเต็มความสามารถ นอกจากนี้การพัฒนาระบบประเมินในชั้นเรียนเกิดจากหลักการมีส่วนร่วมแบบประชาธิปไตย ครูผู้ร่วมวิจัย มีความอิสระและเต็มใจในการแสดงความคิดเห็น มีการวิเคราะห์ มีการตัดสินใจในการพัฒนาระบบการประเมินในชั้นเรียนที่นำไปสู่ความรับผิดชอบร่วมกันในการพัฒนาระบบ (Fetterman และ Wandersman, 2005)

3. สมรรถนะการประเมินในชั้นเรียนของครูผู้ร่วมวิจัยก่อนและหลัง การพัฒนาระบบการประเมินในชั้นเรียน แตกต่างอย่างมีนัยสำคัญที่ระดับ .05 เนื่องจากกิจกรรมการพัฒนาระบบประเมินในชั้นเรียนตามแนวคิดการประเมินเสริมพลังอำนาจ ครูผู้ร่วมวิจัยจะได้รับการพัฒนาสมรรถนะในการชั้นเรียน ทำให้ครูผู้ร่วมวิจัยเกิดการปรับปรุงการปฏิบัติงานและมีประสบการณ์มากขึ้นและสอดคล้องกับหลักการเรื่องการปรับปรุง (improvement) ของแนวคิดการประเมินเสริมพลังอำนาจ ที่ต้องการให้การประเมินเป็นกระบวนการที่ช่วยผลักดันให้เกิดการปรับปรุงและการกำหนดตนเองของผู้มีส่วนเกี่ยวข้องในการประเมิน (Fetterman & Wandersman, 2005) โดยที่ครูผู้ร่วมวิจัยมีการประเมินตนเองเกี่ยวกับการปฏิบัติกิจกรรมการประเมินในชั้นเรียน และการสะท้อนกลับของผลการดำเนินการประเมินในชั้นเรียนที่จะเป็นสารสนเทศที่นำไปสู่การพัฒนาคุณภาพของ การปฏิบัติงานของระบบการประเมินในชั้นเรียนมากยิ่งขึ้น ทำให้ครูผู้ร่วมวิจัยทำงานอย่างเป็นระบบ สามารถพัฒนาองค์ความรู้อย่างต่อเนื่อง จึงทำให้ครูผู้ร่วมวิจัยมีความสามารถในการประเมินในชั้นเรียนสูงขึ้น

4. ผลการประเมินความเชื่อถือได้ ของผลการประเมินในชั้นเรียนพบว่า ความเชื่อถือได้ของผลการประเมินในชั้นเรียนตามระบบการประเมินในชั้นเรียนที่พัฒนาขึ้นโดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก ทั้งนี้เพราะแนวทางการประเมินในชั้นเรียนนอกจากจะทำให้ครูผู้ร่วมวิจัยมีสมรรถนะในการประเมินในชั้นเรียนเพิ่มขึ้นอันจะส่งผลต่อการประสิทธิภาพในการประเมินในชั้นเรียนสูงขึ้น จนทำให้ผลการประเมินมีความเชื่อถือได้แล้ว ครูผู้ร่วมวิจัยยังต้องมีความรับผิดชอบที่สามารถตรวจสอบได้ร่วมกันต่อพันธะสัญญาที่เป็นวิสัยทัศน์ในการประเมินในชั้นเรียนที่ร่วมกัน ทำให้ครูมีความตั้งใจในการปฏิบัติกิจกรรมการประเมินในชั้นเรียนจนทำให้ผลการประเมินในชั้นเรียนมีความเชื่อถือได้ในระดับมาก

ข้อเสนอแนะ

ผลการวิจัยครั้งนี้นำไปสู่ข้อเสนอแนะ ดังนี้

1. การนำแนวคิดของการประเมินเสริมพลังอำนาจไปประยุกต์ใช้ในการประเมินกิจกรรมในสถานศึกษา บทบาทของผู้ประเมินเสริมพลังอำนาจนับว่ามีความสำคัญ ในการนำไปสู่ความสำเร็จของการประเมิน ดังนั้นสถานศึกษาจะต้องคัดเลือกหรือกำหนดผู้ประเมินเสริมพลังอำนาจที่มีศักยภาพในการเป็นผู้ประเมินเสริมพลังอำนาจ

2. การวิจัยครั้งนี้ ครูผู้ร่วมกิจกรรมการวิจัยคัดเลือกจากครูที่มีความต้องการและสมัครใจในการเข้าร่วมกิจกรรมการประเมินในชั้นเรียน ซึ่งได้รับความร่วมมือเป็นอย่างดีในการร่วมกิจกรรมการวิจัย ดังนั้นกรณีที่สถานศึกษาต้องการนำแนวคิดการประเมินเสริมพลังอำนาจไปประยุกต์ใช้ในการประเมินกิจกรรมในสถานศึกษาให้ประสบผลสำเร็จ ครูที่ร่วมกิจกรรมจะต้องได้รับการคัดเลือกให้มีความพร้อมในการเข้าร่วมกิจกรรม ไม่ว่าจะเป็นด้านความต้องการ ความสมัครใจ เพื่อให้สามารถอุทิศตนในการร่วมกิจกรรมการประเมินอย่างเต็มที่

3. ผลจากการวิจัยที่นำแนวคิดการประเมินเสริมพลังอำนาจไปประยุกต์ใช้ในการประเมินใน

ชั้นเรียนในครั้งนี้ ทำให้ครูมีการพัฒนาสมรรถนะในการประเมินในชั้นเรียนสูงขึ้น ดังนั้น สถานศึกษาจึงควรนำแนวคิดเกี่ยวกับการประเมินเสริมพลังอำนาจไปใช้ในการดำเนินการประเมินกิจกรรมที่เป็นกิจกรรมหรือโครงการสำคัญ ๆ ของสถานศึกษา เช่น กิจกรรมประกันคุณภาพภายใน โครงการพัฒนางานวิจัยในชั้นเรียน เป็นต้น ทั้งนี้ นอกจากจะเป็นการประเมินกิจกรรมที่สถานศึกษาต้องดำเนินอยู่แล้ว ยังทำให้ครูได้รับการพัฒนาสมรรถนะในเรื่องดังกล่าว ครูมีกิจกรรมการทำงานเป็นทีม ตลอดจนมีการประเมินตนเอง มีการสะท้อนผลการทำงานที่นำไปสู่การปรับปรุงแก้ไข เพื่อบรรลุเป้าหมายที่กำหนดร่วมกัน

4. การพัฒนาระบบการประเมินในชั้นเรียน
ในครั้งนี้ พิจารณาตัวแปรเกี่ยวกับสมรรถนะการประเมินในชั้นเรียนของครูผู้ร่วมวิจัย คุณภาพของระบบประเมินในชั้นเรียนและความเชื่อถือได้ของผลการประเมินในชั้นเรียนของครู ดังนั้นจึงควรมีการวิจัยที่พิจารณาผลสำเร็จของการวิจัยโดยใช้ตัวบ่งชี้ในประเด็นอื่น ๆ เช่น การบรรลุวิสัยทัศน์ของระบบการประเมินที่ครูผู้ร่วมวิจัยสร้างขึ้น คุณภาพของแผนการจัดการเรียนรู้ การเปลี่ยนแปลงพฤติกรรมของครูและนักเรียน ผลงานที่เป็นหลักฐานการพัฒนาของนักเรียน เป็นต้น

เอกสารอ้างอิง

- กระทรวงศึกษาธิการ. (2552). **แนวปฏิบัติการวัดและประเมินผลการเรียนรู้ตามหลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2551**. กรุงเทพฯ: โรงพิมพ์คุรุสภาลาดพร้าว.
- จตุภูมิ เขตจัตุรัส. (2552). **การพัฒนาโมเดลมูลค่าเพิ่มของผลสัมฤทธิ์ทางวิชาการและแบบตรวจสอบรายการประเมินตนเองเพื่อเพิ่มมูลค่ากระบวนการจัดการศึกษา**. วิทยานิพนธ์ปริญญาครุศาสตรดุษฎีบัณฑิต สาขาวิชาการวัดและประเมินผลการศึกษา บัณฑิตวิทยาลัย จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- _____. (2554). **เอกสารประกอบการสอนการวัดและประเมินผลการศึกษา**. ขอนแก่น: คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยขอนแก่น.
- ศิริชัย กาญจนवासี. (2543). **บทสรุปรายงานการวิจัยเรื่อง การประเมินการเรียนรู้: ข้อเสนอแนะเชิงนโยบาย**. กรุงเทพฯ: อมรินทร์พริ้นติ้งแอนด์พับลิชชิ่ง.
- สมหวัง พิธิยานุวัฒน์. (2552). **การปฏิรูปการศึกษาในทศวรรษที่สอง (2552 - 2561) และการจัดการมัธยมศึกษา**. ค้นเมื่อ 16 เมษายน 2553, จาก <http://www.Camb-ed-thai.com/image/1209485>
- สำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา. (2552). **สรุปผลการดำเนินงาน 9 ปีของการปฏิรูปการศึกษา (พ.ศ. 2542 - 2551)**. กรุงเทพฯ: พริกหวานกราฟฟิค.
- อังคณา ตุงคะสมิต. (2550). **การพัฒนาระบบการวัดและประเมินผลระดับชั้นเรียนตามหลักสูตรการศึกษาขั้นพื้นฐานพุทธศักราช 2544 โดยใช้การวิจัยเชิงปฏิบัติการแบบมีส่วนร่วม: กรณีศึกษาโรงเรียนบ้านนาศรีดงเค็ง จังหวัดขอนแก่น**. วิทยานิพนธ์การศึกษาดุสิต สาขาการวิจัยและพัฒนาหลักสูตร บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ.
- Fetterman, D.M. et al. (1996). **Empowerment Evaluation knowledge and Tools for Self-Assessment & Accountability**. California: SAGE.
- Fetterman, D.M. (2001). **Foundations of Empowerment Evaluation**. California: SAGE.
- Fetterman, D.M. & Wandersman, A. (2005). **Empowerment Evaluation Principles in Practice**. New York: Guilford.